

Izhaja v Trstu

vsako soboto opoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Uredništvo in upravnništvo ul. del Lavatoio št. 1, I.

TELEFON 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se prodajajo po 6 vin

Inserati se računajo na milimetre v širini ene kolone, in sicer po 8 vin. Za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.

Naročnina za celo leto K 4.—; za pol leta in za četrta leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ v Trstu.

Vabilo na naročbo!

Vse člene »N. D. O.«, kakor tudi vse naše prijatelje in somišljenike vabimo, da se naročijo na naš list. Naročnina znaša za celo leto K 4.— in to s poštnino, oziroma z dostavljanjem na dom vred; za pol oziroma četrta leta razmerno. Naročbe sprejema uprava »Narodnega delavca«, ki je v uradih »N. D. O.«, ulica del Lavatoio 1, I.

Narodna delavska organizacija.

V „Delavskem listu“ priobčil je novi sodrug dr. Henrik Tuma dolgo vrsto člankov, s katerimi hoče izpodbiti stališče „Narodne delavske organizacije“. Trdi, da bi bila ta-le upravičena le v tolko, v kolikor odgovarja dejanskim razmeram, to je položaju slovenskega delavstva, položaju delavstva sploh, položaju slovenskih in italijanskih meščanskih strank v Trstu.

Dr. Tuma trdi, da temu ni tako. Ob enem pa se boji te svoje trditve, ker kakor socijolog zna, da vsaka socijalna prikazen — in že leto dni obstoječa in pretežni del slovenskega delavstva združujoča N. D. O. je menda že taka — izvira le iz gotovih vzrokov, koje vsaj običajno zovemo dejanske razmere. Zato si dr. Tuma dovoljuje mali hocus pocus in trdi, da je N. D. O. nastala iz hipnih, ne pa dejanskih razmer.

Razlika naj bo fina, kakor se hoče, ali hipne razmere gori, hipne razmere doli, ne bo nihče hotel trditi, da niso iste ob enem dejanske razmere. Gre tu le za časovno omejitve, kateri pa so slednjič podvržene vse dejanske razmere sploh. Saj v tem obstoja razvoj. Da, te hipne razmere

— imenujmo jih tudi mi tako; saj glede časovne obsežnosti se ne bomo prepirali! He Rhodus, hic salta! Mesto da bi bil dr. Tuma na dolgo in široko razpravljal o socijalističnih programih in razvoju socijalnega naziranja pri „Edinosti“, ni smel vreči te besede tja tako malomarno, marveč je imel preiskovati te „hipne“ razmere, jih analizirati in potem podučiti svoje sodruga, v čem tiči „čarobna formula“ N. D. O. Po našem skromnem mnenju bi bil ravnal jako bolj pošteno in bi bil jako več koristil svoji stranki, nego da ji da na zadnje spričevalo o lepem vedenju. Gotovo ni naša naloga, da nadomestujemo to, kar je nasproti svoji stranki zamudil dr. Tuma, ali menimo, da slovenska socijalna demokracija bi mogla črpiti zlatih nauk pri preiskovanju teh „hipnih“ razmer. To menimo namreč mi, ki smo navajeni učiti se pri svojih nasprotnikih. Slovenska socijalna demokracija sledi seveda vedno „oni taktiki, ki jo smatra zase najboljšo“. Zato tudi uspehi!

In ravnaj v teh „hipnih“ razmerah bi našel dr. Tuma razlog, zakaj se stvari ne razvijajo tako, kakor bi si on to želel. Dr. Tuma bi hotel namreč, da bi slovenska narodna stranka sama pomagala slovenski socijalni demokraciji do večje moči, krepiti jo toliko časa, da pride v položaj in do moči zastopati z vso konsekvenco svoje ideje in svoj program notri v mednarodni stranki. Tržaška inteligenca, trdi dr. Tuma, bi se bila morala naravnost zavzeti za slovensko socijalnodemokratično stranko in dirigirati nadarjene ljudi v isto, ki bi učili svoje pristaše politično in izobraževali. Ta ideja konečno ni tako slaba, pač pa je najjavnija, da je ni para. Gotovo ni izključeno da bi številno in intelektualno močna slovenska frakcija v socijalnodemokratični stranki blagodejno vplivala na laško frakcijo že ob današnjih razmerah in da bi stem mogla postati sočinitelj v boju za narodno enakopravnost. Vsaj naravni razvoj stvari bi jo silil do tega. Ali če bodo pogoji toliko zunanji kolikor notranji — in zlasti poslednji, v stranki sami — taki, da se slovenska socijalna demokracija more okrepiti in vzrasti, potem bodo dejanske (če bi ne bilo neslano, rekli bi skoraj hipne) razmere same ob sebi provzročile, da se utrdijo čete slovenske socijalne demokracije; in tudi svoj intelektualni kontingent dobi potem stranka sama ob sebi. Ako temu

čega mednarodnega konkurenčnega boja ima čim dalje tem večjo ulogo.

— Pač težko bo kedaj mogoče odpraviti popolnoma te notranje in zunanje vzroke uboštvu in uboštvu samo. Vendar pa ni smeti teh razmer smatrati nespremenljivimi, z našim kulturnim položajem neizogibno spojenimi in naravnimi, temveč imati država in družba zmožnost poboljšati jih znatno. Zategadelj je njima imenitna naloga predvsem delovati preventivno, in potem notranje vzroke pobijati s poukom in dvignjenjem vse kulture.

Proti zunanjim vzrokom treba pa bojovati se s sredstvi, ki jih navaja politika narodnega gospodarstva.

Mezda.

S stališča narodnega gospodarstva je mezda ekvivalent (odgovarjajoča cena) za vrednost, ki jo ima udinjanje delavske moči posameznega delavca na trgu določenega mesta v določenem času. Proletar, ki je razvojem prišel do tega, da ne poseduje ničesar razun svoje osebe, svojih mišic, je prisiljen v borbi za obstanek, da pretvori svojo delavsko zmožnost v denar. To more doseči s tem, da proda svoje roke kapitalistu, delodajalcu, ki ga za to njegovo službo plačuje ravno tako, kakor plačuje za druge naprave in rekvizite, ki jih potrebuje za svoj obrat. V naravi same stvari leži, da bi delojemalec moral dobi-

pa ni za sedaj tako, pomenja pač, da so dejanske ali pa če se ravno hoče, hipne razmere že take, da so se stvari enostavno razvile tako, kakršne so, da je skratka nastala N. D. O.

To je moral sodrug dr. Tuma razmisлити, potem bi dobil za se in svoje pristaše ključ za marsikatero zagonetko, ki jo tam, kakor se zdi, še nočejo pojmiti. Razumeti in zavedeti se, to je vprašanje! Ne pa pripisati krivdo Petru in Pavlu, kakor to dela oni trgovec, ki se noče zavedati da mu posli grede zato opolzlo, ker prodaja slabo blago. In kako blago nam podaja slovenska socijalna demokracija, to povlati, bi pomenjalo nesti čuke v Atene.

Dr. Tuma pa, kakor se zdi, je nek socijolog posebne sorte; on veliko drži na — umetno družborejo. Kako si on neki predstavlja to „dirigiranje“ razumništva izven narodne stranke v socijalno demokracijo?

Mari tako nekako kakor je bilo z do sedanjimi nemškimi vojaškimi instruktoriji na Turškem? Ali mi bi radi videli, kdo so tisti, ki bi se dali „dirigirati“, neglede na to, da je skrajno najjavnostno zahtevati od neke stranke, da si sama vzgoji opozicijo. „Dirigirati“ bi se dal k večjemu kak emiser stranke, ki mora ubogati. Kake interese bi pa tak človek zastopal: stranke, ki ga dirigira, ali one stranke, v katero je on dirigitan? To vse skupaj je sploh abotno, ker ni naravno, ker je proti zdravemu razumu. Več zaupanja v naravni razvoj, ki je rezultat dejanskih razmer, in malo manj zaljubljenja v vlogo božje previdnosti, to je kar priporočamo sodrugu dr. Tumi v lastnem interesu njegovih novih pristašev. Ravno pomanjkanje intelektualcev v tukajšnji slovenski socijalni demokraciji dokazuje, da ista nima nikake privlačne sile. Zakaj? Vzrok je ravnosti, ki je privedel do ustanovitve N. D. O.

Slovensko delavstvo ni imelo in ni moglo imeti zaupanja do tukajšnje socijalne demokracije. Kljub vsem pesmim o mednarodnosti se je tam vendar čutilo zapostavljenim nasproti močnejšemu italijanskemu elementu, ki edino vladajoč in tičoč se globoko notri v predsodkih ne more pojmovati stremljenja slovenskega človeka. Ali ne le narodno, celo ekonomično se je slovenski delavec čutil tam zapostavljenim. Kdor hoče o tem dvomiti, oni sploh nima nikakega pojma o naših faktičnih razmerah,

vati od svojega delodajalca vsaj toliko mezde, da zamore z isto preživljati sebe in svojo družino. Toda stoletni razvoj kaže, da ni delavec ob največjem trpinčenju in največji marljivosti dosegal visokosti mezde, ki bi utegnila pokriti vse njegove potrebščine.

Zgodovina mezde je ob enem zgodovina velikih bojev med delodajalci in delojemalci. Vzroki temu večnemu boju so razni.

Vže pred velikim nacionalnim ekonomom Ferdinandom Lassale-om je klasična nacionalna ekonomija označila stalni nedostatek mezde z ozirom na potrebščine delavca kot trajajoči naravni pojav, ki se izraža neodvisno od volje posameznika. V tem pojmu vidi ista naravni zakon.

Znanstveno podlago za to konstatacijo je našel imenovani agitator in učenjak Lassale. On je ta pojav označil naravnost kot železni mezdni zakon (ehernes Lohngesetz), da tem jasneje karakterizira neizprosivost teh razmer. Po njegovem sistemu predstavlja delavska mezda povsod in v vsakem času samo ono množino, ki je potrebna za vzdrževanje delavca, njegove rodbine in za omogočenje pomnožitve njegovega potomstva.

Vse, kar gre čez ali pod to mejo, je le slučajno, kajti enako nihalu pri uri raste in pada malo potem mezda na svojo poprejšnjo, normalno višino. Lassale je tudi rešil to zagonetko. Kakor hitre namreč raste mezda čez svojo normalno

mejo, opazovati je velik naval z dežele v industrialne kraje.

Ponujanje delavskih moči je veliko in vsled tega cena delavske moči postane manja. Posledica tega je, da delavec ne more živeti, konkurenca postaja uničujoča, nastane reakcija, zapuška se delo: mezda se vrača na svojo prejšnjo višino.

Isti pojav se opaža v slučaju, ako mezda pada pod svoj navadni nivo. Delavcu se v tem slučaju ne izplača prodajati svoje roke. Ponujanje je majhno, a popraševanje veliko. Da se ugotovi potrebam trga se mezda progresivno približuje svojemu prejšnjemu nivoju, dokler ga zopet ne doseže.

To naziranje je postalo eden glavnih temeljev narodnega gospodarstva. Razvoj je potrdiril z malimi izjemami Lassalejevo teorijo. Produkcija raste rapidno, begatstva se nepričakovano množe, dočim se je poprej v svetovnem prometu poslovalo z milijoni, se dandanes posluje z milijardi. A vendar le — delavec pri svojem največjem naporu ostaja proletar, kruhoborec od dne do dne, katerega je zgodovinski proces razlastitve spravil na beraško palico, da se je več ne reši.

Očividno, tukaj imamo res opraviti z društvenim pojavom neodvisnim od oseb in krajev. To spoznati je prvi pogoj za vsakega socijologa. Še le ko se je to spoznalo, se lahko preišče posebne vzroke. S temi vzroki pa se hočemo baviti v prihodnji številki.

Pa kako naj bi mogli izpregledati tukajšnji merodajni socijalni demokratje, če sam dr. Tuma, ki se ni porodil kakor socijalist, ne more videti? Če on, socijolog, mož visoko izobražen, je že postal tako strankarsko enostranski, da ne more ali noče za tak pojav socijalnega življenja, kakoršna je N. D. O., vporabljati one zakone, ki veljajo za vse socijalne pojave sploh. Ako bi kdo dandanes trdil, da je socijalizem delo nekoliko hujskačev, se mu vsak razsoden človek smeje v obraz. In ravnno socijalna demokracija se je dolgo borila, da je premagala ta predsodek, ki je le posledica ignorantstva. Socijalisti in žalibog tudi dr. Tuma pa padejo s svoje strani v ravnnoisto zmotu, ko gre proti nam. Dr. Tuma trdi kakor nekaj samoumevnega: Tržaški voditelji so napravili N. D. O. Škoda da ne gre še dalje, kakor oni govorniki na socijalističnih shodih, ki so celo meni nič tebi nič že iznašli vzrok za ta fabrikat: da se namreč pomaga ka-

PODLISTEK.

Uboštvo.

Zunanji ali nezakrivljeni vzroki uboštvu.

Mnogo je zunanjih vzrokov uboštvu in k tem spada v prvi vrsti pomanjkanje premoženja. Ta le okolnost odteguje veliki večini delavstva trdno oporo in mora radi tega delavec živeti kot proletar od dneva do dneva in biti vsled tega v večni nevarnosti, da zaide v revščino tudi tedaj, ako ostane tudi začasno brez dela. Tak položaj je na sploh posledica nezadostnega plačila in privede k *delnemu uboštvu*, ki se razvija po slojih in generacijah, vzdržuje prebivalstvo v otopelosti in brezskrbnosti in ki ne dopušča, da bi človek skušal rešiti se tega položaja, temuč ga priklepa v resignaciji k staremu pododanemu položaju. — Razun tega prihajajo tu v poštev vse one okolnosti, ki kakor bolezen, nezmožnost za delo, smrt vzdrževalca imajo za posledico pomanjkanje zaslužka; okolnosti te, ki tvorijo v naših razmerah nepretrgoma vzrok uboštvu.

Sem spadajo dalje gospodarske krize ter drugi momenti, ki provzročajo nezakrivljeno pomanjkanje dela, ki v naših časih kreditnega gospodarstva in naraščajo-

pitalizmu slovenske buržoazije in razdira proletarijat. To je vse skupaj navaden šmok za kake „knallefekte“ na shodih in dasi je najvno do neslanosti, je vendar postalo nekak dogma, v katerega se ravno-zato verjame, quia absurdum est. Tržaški voditelji sem, tržaški voditelji tja! To vendar niso kaki bogovi, da bi nekaj napravili iz nič. Gibanje, ki je dovedlo do ustanovitve N. D. O., je izšlo iz delavstva samega in iz njegove potrebe. Mi dobro vemo, da so se tržaški voditelji, oficijelni zastopniki slovenskega narodnega gibanja v Trstu, držali najprej v previdni rezervi in da ni manjkalo med njimi skeptikov. Ako so se potem tudi oni lotili tega gibanja, to dokazuje le njih politično modrost, ki obstoja v tem, da se pravočasno predvidja razvoj stvari in se njemu prilagodijo.

Kako malo pojmi dr. Tuma naše dejanske razmere, iz katerih je vzrasla, da, morala vzrasti N. D. O. kakor rezultanta v paralelogramu sil, je zlasti razvidno iz tega, da govori on o novi delavski stranki. In zato išče v isti neka socijalno-filozofična načela, ki bi jih bili dozdevni fabrikanti N. D. O. vdihnili pri porodu svoji kreaturi. In našel je ta načela v „Edinosti“! Zaseduje razne izjave v tem oficijelnem glasilu tržaškega narodnega gibanja in kaže, kako je „Edinost“ od l. 1887 do l. 1899 pobijala socijalizem iz krščansko-socijalnega stališča, od katerega je potem prešla na stališče negative in pobijanja socijalnih demokratov se stališča nacionalizma.

Bodi tu enkrat za vselej povedano, da nas stališče „Edinosti“ briga le v to liko, kakšno je ono dandanes. Ni naša naloga, niti se ne čutimo k temu poklicani, da bi branili „Edinost“, ako je ista tekem let zavzela različna stališča nasproti socijalnim bojem in se v kolikor toliko neopazno počasi akomodirala novim idejam. Dr. Tuma — bodi tu povedano brez zamere — je v svoji moški dobi radikalno spremenil večkrat svoje naziranje in v končni evoluciji svojega svetovnega naziranja prišel do socijalizma.

Mi tega mu nočemo predbacivati, ali menimo, da isti dr. Tuma ima najmanj pravice očitati glasilu, v katerem se zrcali slovensko narodno gibanje v Trstu, nekonsistentnost in protislovje. „Edinost“ kakor glasilu kolektivitete izraža njeno naziranje, ki se tekem časa spreminja, da mora spreminjati in korigirati pod vplivom novih struj. Tembolj ko v Trstu ne gre — zlasti pa v minulosti ne — govoriti o narodni stranki; tu moramo govoriti le o stremljenju panoge slovenskega naroda po narodni enakopravnosti. In „Edinost“, izraz tega stremljenja si je v istem ostala verna do skrajnosti. Iz tega stremljenja je še le potem deducirala svoje stališče nasproti raznim strujam in strankam; tako proti socijalizmu, tako sedaj proti klerikalizmu. Mogla je začasno krivo deducirati, ali vselej je morala zopet najti pravo pot. Tako se je s časom znala prilagoditi, da, morala se je prilagoditi novim idejam. V tem obstoja tudi ključ za pojmovanje uspehov tržaških Slovencev.

Naše razmere so take, da ne moremo še govoriti pri nas o strankah s fiksnim programom kakor izraz svetovnega naziranja. Tare nas še preveč skrbi za obstoj sploh. Naša družba je še le v razvijanju; diferenciacija pride še le z razvojem samim. Zato je tudi abotno govoriti pri nas o kaki meščanski stranki kakor taki. Da, imamo že svojo buržoazijo tudi mi, svoje ozkosrčne malomeščane, ali pretežno maso tržaškega slovenstva tvori ravno delavstvo in malo uradništvo.

Stojimo še le pred razvijajočo se družbo, in žečetke naravnega procesa vidimo tudi v ustanovitvi N. D. O., ki hoče braniti slovensko delavstvo ne pod okriljem meščanske stranke — kako pravi dr. Tuma — ali nastopajoča ob enem aktivno za priboritev narodnih idealov, v kolikor so nam vsem skupni. N. D. O. ni stranka, ker ni sedaj potreba za to. Kakšen bo razvoj v prihodnosti, s tem si ne belimo glave. Prepričani smo, da dokler branimo brezpogojno interese delavskega razreda, od katerih ne ločimo njegovih narodnih interesov, za katere hočemo aktivno nastopati, delamo svojo dolžnost. Stvar je dobra in sveta in razvoj naj se vrši normalno po naravnih zakonih. Čemu prorokovati o bodočnosti N. D. O., kakor to dela dr. Tuma? Prorokovanje je sploh nevhvaležna stvar in tudi nima veliko zmisla. Storitvi svojo dolžnost po svojem prepričanju, evo naše načelo. Razvoj se bo vršil, kakor se ima pač vršiti, naj prorokujemo tako ali tako.

Dr. Tuma čuti tudi potrebo razlagati načela socijalistične stranke in glavne točke brnskega programa in poje slavo-

speve o hainfeldskem in dunajskem programu. Čemu vse to? Smo mi kedaj nastopili proti programu socijalno-demokratske stranke? In če smo kedaj, si nismo dovoljevali več kritike, nego si jo dovoljujejo razni socijalisti v stranki sami. Smo si morda dali patentirati kako novo teorijo o ljudski sreči? Dr. Tuma zamenja stranko ali bolje rečeno projekcijo iste na naše specifične razmere, s programom. V tem pogledu ravna kakor klerikalci, ki za izmenjajo hierarhijo z vero. Zanimalo pa bo morda dr. Tuma, da imamo v „N. D. O.“ več prepričanih socijalistov, nego si on misli. Vredno pomisleka, kaj ne?

Da, pravi dr. Tuma, kapital je mednarodni in boj proti njemu se mora vršiti mednarodno. Kdo pravi, da ne? Mednarodno, velika beseda, visok pojem! A je mnogokrat beseda, le prazna fraza, izrabljena na vse mogočne načine in zlorabljana! Mednarodnost je ideal. Ali dokler si nismo priborili koticčka pod solncem, pomenja ne naravno sedanje uveljavljenje tega načela za nas smrt, pomenja udati se v pasivnino, tam kjer potrebujemo še boj. In tu ne gre le za visoke narodne ideale, marveč tudi za vprašanje kruha. Kdor trdi drugače, jednostavno ne pozna naših razmer.

Konečno pa bodi povedano, da imamo več zaupanja v bodočnost, nego socijalist dr. Tuma. On trdi, da ker smo mi proletarski narod, moramo poginiti, ako zmaga mednarodni kapital. Kako si on to predstavlja, to zmago? To diši precej po šmoku! Ali pa je dr. Tuma socijalističen brezverec, kajti socijalizem je ob enem vera!

Da zaključujemo: „N. D. O.“ ni nastala od zgoraj dol, ni torej dedukcija iz kakih programov ali namenov; ona je nastala od spodaj gor, iz faktične potrebe našega delavstva. Te faktične potrebe je moral dr. Tuma raziskovati. Storitvi bi bil svojcem večjo uslugo!

DELAVCI!
vpišite se v „Konsumno zadrugo“
članov N. D. O.

DOMAČE VESTI.

Našim čitateljem na deželi in sploh vsem onim, ki dobivajo naš list po pošti, smo v današnji številki lista priložili poštno nakaznico, katere naj se izvolijo poslužiti v svrhu, da nam dopošljejo naročnino. Cene naročnine so že tako vsem znane.

Uredništvo „Narodnega Delavca“.

Priganjačem c. kr. glavnih skladišč v resni pomislek. Pišejo nam: Pri premikačih in v skladišču c. kr. glavnih skladišč imamo nekatere priganjače, kateri so dospeli, do te časti po raznih potih. Ti gospodje si domišljajo, da ni nikake razlike med človekom in živaljo; šikaniranje je vedno na dnevnem redu. Ko so videli, da nas beseda „narodnjak“ ne razzali, so si vse mogoče in nemogoče izraze izmislili, s katerimi nas hočejo žaliti.

Ali mi poznamo to muziko predobro, da bi ne vedeli, v katerem grmutu čij zajec. Ti gospodje so namreči še ostanek razbite ladje socijalno-demokratske organizacije in bi nas radi na ta način prisilili, da postanemo zopet to, kar smo že bili, namreč socijalni demokratje. E! gospodje na take limance se ne lovi starih vrabcev. Vsaj nas morate poznati še iz starih dobrih časov, ko smo vam pošteno vsaki teden donášali trdo zaslužene „flikice“, ko smo šli pri zadnjih državno-zbornih volitvah za vašega poslanca, pardon, kandidata sodruga Jernejčiča kot jeden mož v boj, ko smo, z jedno besedo rečeno, storili vse, kar ste zahtevali od nas. Spominjamo se pa tudi še dobro, da smo na shodih zahtevali, da se poleg italijanskega jezika tudi slovensko govori, kar se nam je sicer dovolilo, ali takrat, ko je zadonela slovenska beseda na naših shodih, so nekateri demonstrativno odšli iz dvorane, drugi pa, ki so ostali, so neprenehoma tolkli z nogami ob tla, da preprečijo slovensko zborovanje.

Pri takih razmerah nam seveda ni bilo mogoče ostati med vami, ker tudi mi smo ljudje, ki čutimo, in hočemo ostati Slovenci, ravno tako, kot ste vi svečano dokazali v nedeljo 16 t. m., da ste pristni Italijani.

Kar se pa tiče sadanje gonje proti nam, bi vam svetovali, da čim preje prenehate, ker drugače se lahko pripeti, da poiščemo stare recepte, katere ste nas sami navadili in vam z njimi enkrat za vedno zavežemo zlobne jezike. Torej bodite pametni in dobri, drugače pridemo prihodnjic z bolj delikatnimi stvarmi na dan. Pa brez zamere.

Premikač.

Prekrižani računi. Sodrugi — kje je Vaš ponos? Ko so tržaški irredentovci vabili v Trst Milaneže, so računali, da o tej priliki pokažejo ne le Milanežem, ampak tudi ostalemu svetu, da je Trst popolnoma in izključno italijanski; računali so, da pride „Italijanstvo“ Trsta ob tej priliki do največjega, do naimočnejega izraza. No, nastopli so naši ljudje in jim s tem prekrižali vse te račune. A naši ljudje so s svojim nastopom prekrižali račune še nekomu drugemu, kajti še nekdo drugi je računal, da izrabi prihod Milanežev v svoje strankarske svrhe. To je bila tržaška socijalno-demokratska stranka. Ta je namreč računala, da o tej priliki pokaže svetu, da je ona edina ista, ki je znala v Trstu vničiti slovenski „narodnjaški“ element kakor tak s tem, da ga je absorbirala v svoje internacionalne vrste. Socijalni demokratje so hoteli pohazati Milanežem, da je Trst v narodnostnem oziru res edino le italijansko mesto, a obenem so hoteli pokazati tudi, da so v tem italijanskem mestu oni prvi gospodarji, da tukaj delajo vreme le oni in da brez njih ni tu ničesar.

Kakor znano, je povabila Milaneže v Trst „Societá operaia triestina“. To društvo je sicer na glasu za italijansko nacionalno vendar pa pripada dober del členov tega društva ob enem tudi socijalni demokraciji kot stranki. In treba v pohvalo teh poslednjih povedati, da niso bili nič kaj zadovoljni s klepom društvenega odbora, da se povabi Milaneže v Trst. No, te nezadovoljnosti je brž potolažil Pittoni. „Mesto da ste s tem nezadovoljni — je dejal —, bomo pa raje porabili to priliko v našo korist!“ In drž. posl. Pittoni je šel na to meni nič tebi nič v Milan. — To je bilo kmalu potem, ko je „Societá operaia“ prijavila milanski kooperativi svoj sklep, da povabi člene cooperative v Trst. Tam je g. Pittoni konferiral z italijanskim državnim poslancem Dino Rondanijem in ga postavil pred to alternativo: „Ali se podvržete pogoju, da Vas o prihodu v Trst pridemo sprejemati na kolodvor tudi mi — socijalni demokratje — z našo rudečo zastavo, in na Vi v Trstu počastite se svojim obiskom v našem delavskem domu, tako da zadobi vsa stvar kolikor največ možno socijalno-demokratsko barvo ali Vas pa — „poprosimo“, da ne pridete v Trst, ker mi ne bomo trpeli, da se nas ignorira!“

In če je hotel g. Dino Rondani, da njegovi Milaneži pridejo res v Trst, se je moral vdati Pittoniju in se podvreči stavljenemu pogoju, da pridejo Milaneže na kolodvor v Trstu sprejemati tudi socijalni demokratje z rudečo zastavo.

Eoi in drugi — irredentovci in socijalni demokratje so potem komaj pričakovali nedelje, dne 16. avgusta. Eni so hoteli pokazati Milanežem, da je Trst izključno italijansko mesto, a drugi, da v tem „italijanskem“ mestu gospodari socijalna demokracija. Nastop onih 100 italijanskih frkolinov proti našemu sprevodu, je pa pri socijalnih demokratih vzbudil pozornost tudi na nas. „Kaj ko bi se Slovenci v nedeljo maščevali?“ so si rekli rdeča gospoda. In da bi se vsaj oni ne zamerili nam, da bi mi ne imeli povoda nastopiti proti njim, so nam skušali vreči nekoliko peska v oči z onim slavnoznanim shodom, ki so ga bili sklicali v nedeljo dne 9. t. m., češ, da se oni nočejo vdeležiti nikake demonstracije proti nam. (Sicer je znano, da so se tega shoda vdeležili skoraj sami slovenski socijalni demokratje in teh kakih 50—60. Op. ur). Potolažili so se pa takoj, ko je „Edinost“ dan po naši slavnosti — vedoča, da se v našem ljudstvu nekaj kuha — začela naše ljudi razgovarjati in miriti, naj ne prirede nikake demonstracije o prihodu Milanežev, češ, da „tako dokažemo, da smo kulturni narod“. Z velikim, da, s prevelikim navdušenjem so začeli tedaj v „Lavoratoru“ obsojati nastop irredentovcev proti našemu sprevodu. To navdušenje za nas — ki je bilo preveliko, da bi moglo biti naravno — je trajalo ves teden. Pomagali so „Edinosti“ tolažiti in miriti naše ljudi, da bi jim ne prekrižali računov, ki so si jih delali za prihod Milanežev v Trst. A šele v soboto, dan pred prihodom Milanežev je počilo: „Lavoratore“ je priobčil, da pojdejo socijalni demokratje v nedeljo na kolodvor sprejemati Milaneže.

In šli so na kolodvor socijalni demokratje, šli so irredentovci, a — šli so tudi ti preklicani Slovenci, ki se jih je hotelo Milanežem skriti. In ravno ti preklicani Slovenci so prekrižali račune irredentovcem in socijalnim demokratom, ter so se ravno oni še največ pokazali Milanežem.

Toliko naše informacije. A mi prepustimo našemu ljudstvu, da sodi, kakšno vlogo so ob tej priliki igrali socijalni demokratje, ki se bahajo, češ, da je Trst njihov.

Štrajk delavcev na progi istrske železnice. V sredo je izbruhnil štrajk vseh dinarjev na progi istrske železnice Rakotole-Poreč, ki zahtevajo višjo mezdo. Štrajk je popolnoma upravičen in je le občudovati uboge trpine na progi, da so vzdržali do sedaj. Kajti od kadar je bila otvorena ta istrska proga, je ostala mezda za dnmarie na progi vedno tako mizerna, kakor je bila začetkoma, dasi so se med tem vse življenske potrebščine znatno podražile. Mezda je sploh tako mizerna, da je naravnost v sramoto upravi železnice. Želimo zato sotrpinom mnogo uspeha.

Vzor socijalista. Pišejo nam: Na južnem kolodvoru imamo nekega skladiščnega paznika ki je sicer, dober socijalist, in objednem bud tiran nasproti delavcem. Ta mož, katerega ime za danes zamočimo, ker ima uže tako dovolj masla na glavi, se kaj rad naruka narodnega dalmatinca, potem pa šikanira delavce na levo in desno, da je groza. Pri tem pa, kar je samo ob sebi umevno, trpi služba, najbolj pa ubogi delavci. Zaradi tega bi svetovali temu gospodu, da opusti to svoje nesramno počenje, ker ni pošteno, da je človek ob jednom socijalist, tiran in denuncijant.

Krumirstvo najnovejšega kalibra. Naši bratci socijalni demokrati, ki nam vedno predbacivajo, da smo krumirji, so nam ta teden v pravi luči pokazali, kdo je pravzaprav krumir. Sodrugi Kožman, Božić in Benko, posebno Kožman, ki je desna roka gospoda Jožeta Kopača, je za dan 24 t. m., ko se ljudje selijo iz jednega stanovanja v drugo, organiziral krumirje. Navedeni so delavci v kurnilnici c. kr. priv. južno železnice in imajo naporno delo 24 ur, za katerimi sledi 24 ur prostega časa. Ta prosti čas so pa porabili v to, da so šli krumirati in odvzeti par kronic zaslužka ubogim težakom, kateri v tem slabem letnem času delajo komaj po dva dni na teden. Gospod Janez Regent, altrohè iskat krumirre na Švedskem, v Trstu jih poglejte! — x.

Iz Rojana. Oprostite, tov. urednik, da pridem sicer malo pozno ali vendar še o pravem času z nekaterimi odmevi pred in po naši slavnosti. Kakor Vam je gotovo znano, imamo v Rojanu razun dobrih Slovencev tudi lepo število takozvanih cikornjavčev, katerim v začetku, ko so izvedeli, da se bode vršila naša slavnost v Rojanu, ni hotelo v glavo, da bi bilo to mogoče. Ali ko so se prepričali, da nam je prostor zagotovljen, so pričeli drugo gonjo proti naši slavnosti. Ženo, ki stanuje na prostoru kjer se je vršila slavnost so strašili, da ni varno več njeno stanovanje, da se bodo bombe metale in druge take stvari. Neki gostilničar istega kalibra je še celo izjavil, da bode v nedeljo, ko se bode vršila naša slavnost, zaprl svojo gostilno že opoldne, ker ne mara priti v nikako datiko s ščavi. Ali mož, ki je sicer slovenskega pokoljenja, ni ostal mož beseda, delala je ta dan njegova gostilna kot nikdar poprej. Kronce so pač kronce in premagajo tudi najhujšega renegata.

Sicer pa tudi v Rojanu ni vse zlato, kar se sveti in ako se razmere v kratkem ne bodo izboljšale, bodem prisiljen poročati o zelo intresantnih stvareh.

Vinska kriza v Istri. Po podatkih deželnega poljedelskega sveta v Istri je vinski pridelek lanskega leta znašal 400.000 hektolitrov vina. Od teh je še neprodanih 150.000 hektolitrov. Ker stojimo že pred novo trgatvijo, je torej malo upanja, da se bo ta grozna cifra veliko znižala. V teh številkah je izražena vsa beda istrskega vinogradništva, ki je poglaviten vir zaslužka v Istri, Nad 37% neprodanega pridelka, to pomenja naravnost ruin. Vrhu tega treba pomisliti, da bo letošnji pridelek jako izdaten in radi tega bo morala cena vin padati strašansko. Kmet bo na eni strani imel polne kleti in grozno revščino, na drugi strani bo nizka cena vina le povspešila alkoholizem.

Veliko krivdo na teh obupnih razmerah ima vlada, ki se malo briga za to ekonomsko krizo. Dolžnost vlade je, da z izdatnimi subvencijami podpira zadrugištvo v Istri, katero bi znalo pridobiti vinskemu pridelku primerna razpečavališča izven dežele. Le na ta način se daje odpomoči tej gospodarski krizi, ki je posledica primitivnih obratnih razmer v Istri.

Moderni ljudje so socialisti. Zato je „Delavskemu Listu“ tako na srcu usoda Ter-eglavove črnuške propagande na Bregu. Dobro ve namreč, da škodi naprednim elementom največ s tem, da jih oblati. Zato si blato izposojuje od „Slovenca“, kateri je „D. L.“ autoriteta kljub patentirani lažljivosti. Živela torej zveza črno-rudeča!

Nič ni nasprotnikom sveto. „Delavski List“ je začel nesramno kampanjo proti dr. Laginji, češ da si je dal izplačati ogromne honorarje od zatožencev iz Velikega vrha. Napade proti vsaki drugi osebi bi slednjič pojmi, proti dr. Laginji, ki se je materijalno naravnost ruiniral radi skrbi za splošni blagor, pa ne. Ali volitve se bližajo in to pride tem modernim ljudem tudi prav obrekovati moža, katerega osebo ima vsak poštenjak spoštovati.

Zlobna agitacija. Pri premikavih c. kr. glavnih skladišč v Trstu je neki oberpriganjač, ki sliži na ime Sosich. To človeče neusmiljeno riže proti naši „N. D. O.“. Sedaj si je izmislil zopet novo neumnost, kakoršna se more poroditi le v glavi kakega Sošiča. Po njegovem bistroumnem mnenju morajo nekateri premikači radi tega prenehati kake dneve z delom, češ ker so organizirani pri „N. D. O.“.

O Vi velemodri kamorist iz Opčine, povejte nam pa Vi sedaj, kedo je bil pa dosedaj kriv, da so hodili premikači na dopust, ko vendar „N. D. O.“ še ni bilo.

Tomboła na Opčinah. „Zavarovalnica za govejo živino“ na Opčinah priredi jutri, v nedeljo dne 30. t. m. tomboło. Dobitki so: gnjat, prešič, junček in šivalni stroj.

Delovanje N. D. O. v Trstu.

Za konsumno zadrugo vršilo se bo posvetovanje v torek 1. septembra ob 7^{1/2} uri zvečer v prostorih N. D. O.

3 ali 4 sodarje (izvežbane) za Gorico išče N. D. O. Priglasiti se je do nedelje popoldne v uradu N. D. O.

Odborniki skupine „Strudthof“ so vabljani, da se udeležijo dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer važne seje.

Shoda v Ricmanjih in v Borštu, katera priredi N. D. O. v nedeljo 30. t. m., se bosta vršila: v Ricmanjih v prostorih „Konsumnega društva“ ob 3. uri popoldne in v Borštu v gostilni g. Kosmača ob 4. uri popoldne.

Delavci, vdeležite se v obilnem številu teh važnih shodov.

Člani N. D. O. iz Sv. Jakobskega okraja imajo v ponedeljek dne 31. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih „Kons. društva“ pri Sv. Jakobu važno posvetovanje.

Iz naših dežel.

Iz Ajdovščine. Menda je ni daleč naokrog tovarne, katera bi se merila v zadržanju delavstva z našo predilnico. Tako umazane, gnjile razmere kakor vladajo v tej tovarni, bi bile mogoče le še v srednjem veku, ko so graščinski valpeti z binjem v roki gonili ljudi na delo. Seveda, ako vprašate ravnatelja o teh razmerah, vam bo vse kaj družega povedal. Njemu je gotovo neljubo, da pride v javnost resnica. Ni čudno tedaj, da mu je naša podružnica za predilnico trn v peti. Ali naj ve da nas vse zabavlja proti N. D. O., pretenje proti tovarišem i. t. d. prav nič ne plaši. Akoravno se posreči visokemu gospodu ravnatelju, da vlovi za se kakega izmed naših ljudi bodisi z obljubami, bodisi s poboljšanjem dneve za borih par vinarjev, vendar boji povedano, da v kljub takim izdajicam ne propade podružnica. Imamo tovariše, kateri so res delavci — in ne lenuhi — in kateri stojijo trdno, neomahljivo v naših vrstah.

Predilniški ravnatelj je zagrižen Nemec, sovraži vse, kar je slovenskega, tedaj tudi delavce domačine.

Vže na vse načine je skušal importirati v tovarno delavce iz drugih krajev, — v prvi vrsti seveda Nemce — a vsi ti poskusi so se mu izjalovili. Delavci so prišli, ampak so tudi takoj odšli. Za tako dnino, kakoršna se tukaj plačuje, mu gotovo ne bo delal tujec.

Kakor je vže povsod precej ljulike med dobrimi ljudmi, našli so se tudi v naši tovarni med domačimi grdi binavci, kateri so znali izkoristiti ravnateljeve slabe lastnosti — dobrih namreč niti nima — sebi v dobro, svojim sotovarišem pa v škodo. S svojim servilnim obnašanjem napram ravnatelju, z ovajanjem svojih sotovarišev pridobili so si ravnateljevo popolno zaupanje in postali so v tovarni to, česar ne zaslužijo. Njih praksa je: „korobač“. V tem obstoja vse njihovo znanje.

Razven teh pandurov, je pa še kaka

petorica ljudi med delavstvom samim — seveda največji lenuhi — ki živi največ od ovajanja, obrekovanja in laži ter se valja po trebuhu pred ravnateljem in njega milostno. Vsi ti ljudje so si svesti svojega upljiva pri ravnatelju, zavedajo se svoje moči; ampak povedano vam bodi, binavci: „Vaš vpliv, Vaša moč sloni edino le na zlobnih spletkah Vaših umazanih jezиков“.

Gospod ravnatelj pa naj ne pozablja, da je prišel na svet takisto nag, kakor vsi podložni mu delavci. Uverjen naj bo, da pride čas, ko se bo zakričalo: dovolj! In ta glas po pravici se bo razlegal tako močno, da bodo vsi ti pandurji, valpeti vstrepeta-vali strahu in mrena, s katero imajo danes omrežene oči, se jim bode zbrisala in tedaj bodo čitali: „brez d-lavca ni Vas.“

Tovariši, ne bodimo več kapljica na veji, stopimo vsi skupaj do zadnjega moža pod našo modro zastavo ter strnimo se v mogočen val, kateri naj se dvigne, za krivico storjeno enemu samemu, tako močno, da bode ohola oklopnjača trepetala, da se ne potopi v tem valovju. (Ta dopis nam je bil došel prepozno za prejšnjo številko. Op. kr.)

Iz Ajdovščine. V nedeljo dne 23. t. m. imela je tukajšnja podružnica „N. D. O.“ zaupen shod, ki so se ga vdeležili vsi predilci tukajšnje predilnice, in na katerem se je sklenilo, da se ne bo delalo več časa kakor je predpisano v tovarniškem redu in pravilih, namreč od 6 zjutraj do 6 zvečer popoldne odmor od 12. do 1. ure. Dosedaj se je delalo, zjutraj od 5. in pol ure popoldne, potem se je zopet pričelo kmalu po 12. in pol uri do 6. ure zvečer in marsikdaj še dalje.

Pomisliti treba kako mora predilec letati brez oddiha od 5. in pol zjutraj do popoldne od stroja in za strojem, tako, da bi napravil do 40 km pešpoti z isto hojo, in popoldne ravno tako. Popoldne, ko bi se imel nekoliko oddahniti, pa komaj žlico oddloži in se od potu obriše, že zopet započne stroj, in treba je takoj z velikim trudom vzdigniti zmučene kosti.

Zgoraj omenjeni sklep se je torej od strani predilcev popolnoma mirno izvršil, ob 6. zjutraj točno pričeli so delati, ravno tako točno ob 1. uri popoldne. Seveda so bili vodstvo in nadmojstri razočarani s tem nastopom, ker do sedaj niso bili vajeni kakega odpora; ker pa oni zahtevajo od nas, da točno spolnjemo tovarniški red, smemo tudi mi zahtevati isto od njih. — Ubogi dečki in deklice od 14—16 let stari, ki morajo tudi neprenehoma tej neznosni vročini in slabem zraku stati pri stroju in delati, te reve že od desete ure gledajo, kedaj bo vendar ura popoldne, in komaj ta ura pride in vžijejo tisto polento, že so zopet pokoncu in izginejo k stroju in tam čepčajo nekaj minut da prične zopet stroj delovati, ker se boje zamude in še kaj drugega!?

Tem revam pa ne privošči neusmiljeno vodstvo postavnega počitka, ampak dela žnjimi kakor po starem ob 5. in pol zjutraj in 12⁴⁰ uri pop. pričetek. Napravilo se je sicer že korake, da se temu stori konec.

Po priliki opišemo delovanje nekaterih mojstrov. Ne bi se tega dotikali, saj so tudi oni delavci, ampak treba vendar povedati, da se vedno, kjer le morejo, vedejo zaničljivo proti „N. D. O.“ in njih članom, posebno neki Lokavčan, Tonič, Kostnapfel in še par drugih.

Iz Kanala. Pred nedavnim časom, to je dne 13./8. t. l. obolel je Stančič August, mizar v Kanalu, ki je bil vdinjen pri gradbi novega šolskega poslopja v Kanalu in zavarovan pri okrajni bolniški blagajni v Gorici. Podjetnika iste stavbe sta sporočila expresnim pismom 14./8. zjutraj na dotično bolniško blagajno, naj nemudoma pošlje zdravnika. (Tamošnji vojaški zdravnik ki navadno opravlja ta posel, je bil namreč odsoten radi vojaških vaj). Dne 15./8. ob 3.24 pop. pa pride k bolniku mesto zdravnika neki mrliški oglednik pogledat, ali dotičnik sploh še živi in ali se splača dati mu še kako zdravilo ali ne. Podjetnika sta ogorčena izjavila omenjenemu ogledniku, da ako zdravnik ne pride drugi dan s prvim vlakom to je že v četrtem dnevu bolezn, k bolniku, pa pojdetja takoj po zdravnika kiersibodi, naj to stane kolikor hoče. Ali zdravnika ni bilo ne ob 6.51, ne ob 9.40. Potrpljenje ju je pa minulo. Slučajno se je z tistim vlakom pripeljal domobranski zdravnik v Kanalu, in sta ga nemudoma peljala k bolniku.

Višek iznenadjenja bil je pa istega dne, ko je res prišel težko pričakovani zdravnik okr. bolniške blagajne ob 11.34 m. Ta, ne bodi len, se je podal najprej na obiske k naslednikom pok. Dr. Golmair v Kanalu in še le čez dolgo časa se je napolil tja, kamor ga je zval njegov poklic.

Tako je torej s zdravjem ljudi v Ka-

nalu. Človek je lahko bolan, umre ter je mogoče že pokopan, predno se kdo od bolniške blagajne zanj briga. In to vse za to, ker gre za Slovence.

Nekdo.

Obrtno sodišče.

Ali je smatrati nestalnimi delavci tudi one, ki jim je poverjeno kako odgovorno delo kakor varstvo vrednostnega blaga in imajo li pravico na odpovedno dobo?

Obrtno sodišče je v neki pravdi razsodilo, da čuvaje ni smetrati nestalnimi (avventizi) delavci in da imajo radi tega pravico redovite odpovedi.

Ali je dolžan delodajalec izdati delavcu pri odpovedi na delavski knjigi spričevalo hvale?

V neki pravdi je sodišče izeklo, da delodajalec ni dolžan izdati tako spričevalo

Pazite, kaj podpisete! Neka tukajšnja tvrdka ima to lepo navado, da v smislu zakonskih predpisov na vsprejemanju vsakega delavca, mu daje čitati ali se mu prečita delavski red, katerega delavec podpiše.

To pa radi tega, da ne bi nastalo kako nesporazumljenje pri odpovedi, in ta previdnost je dobro služila dotični tvrdki.

Neki doinar je tožil tvrdko radi odškodnine, ker ista mu ni odpovedala. No, zastopnik tvrdke je pokazal sodišču po delavcu podpisani delavski red, ki pravi mej drugim, da toliko tvrdka kolikor delavec smeta pretrgati službeno razmerje brez odpovedi; in tožba je bila odbita.

Delavsko zavarovanje.

2. Nezgodne zavarovalnice.

Nezgodne zavarovalnice zavarujejo svoje člene delavce in obratne uradnike kakor tudi druge osebe, ki se prostovoljno zavarujejo pri zavarovalnici, proti obratnim nezgodam z vzajemnim jamstvom svojih členov.

Iz bolniških blagajn se zahteva samo momentana podpora za posameznike v slučaju bolezn, dočim plačujejo nezgodne zavarovalnice v slučaju nezgode permanentne doneske. Le relativna redkost škod je storila, da se je moglo pritegniti tudi zavarovanje na smrt in da je bilo mogoče zmagovati toliko višno zavarovalnih davatev, ki zlasti ob deloi nepridobitnosti in pri rodbinskih rentah meji na popolno zavarovanje.

Tudi te zavarovalnice bi ostale po novem načrtu kakoršne so. Prispevke bodo plačevali sami podjetniki. V upravi imajo eno tretjino delavci, dve tretjini delodajalci. Načelnik bo zastopnik delodajalcev, prvi podnačelnik pa zastopnik delavcev. Minister notranjih stvari bo imenoval vodilnega uradnika, njegovega namestnika in zavarovalno-tehniškega strokovnjaka.

Poleg svojih dosedanjih poslov bodo pa nezgodne zavarovalnice pomagale pri starostnem zavarovanju kot vmesni člani med bolniškimi blagajnami in državno zavarovalnico. V tem ozru bodo imele sledeče posle:

a) Nadzirale bodo zapiske bolniških blagajn glede na starostno zavarovanje.

b) Opravljale bodo pisarniška opravila rentnih komisij sestojecih iz treh članov: zastopnika vlade, delavcev in delodajalcev. Rentne komisije bodo presojale vsako zahtevo, glede nakazanja starostne rente.

c) Ispeljevale bodo posebno zdravljenje na predlog bolniških blagajn, seveda na stroške starostne zavarovalnice.

Kako pa vse to premagovati, ko so se nezgodne zavarovalnice do sedaj izkazale večinoma kot pasivne? Da se tudi temu odpomore, bodo po vladnem programu v bodoče izpremenile vsled nastopnih določb:

a) Kakor že omenjeno, se bo pri bolniški blagajni uvrstil vsak delavec v svoj odgovarjajoči plačilni razred. Delodajalci so dosedaj plačevali prispevke za nezgodno zavarovalnico od celotne svote, ki so jo izplačali vsem svojim zaposlenim delavcem, odslej se bo pa računal prispevek za vsakega delavca posebej z ozirom na njegov plačni razred.

b) Dokler poškodovanec ne ozdravi, naj plačuje zanj bolniška blagajna prispevke do enega leta, ne pa kakor doslej, nezgodna zavarovalnica. Bolniške blagajne bodo namreč plačevale bolniščino do enega leta, ne pa, kakor doslej, samo skozi 20 tednov.

c) Če se poškodovancu zmanjša pridobitna zmožnost za manj nego za eno petino, so mu bo naenkrat za vselej izplačala primerna odpravnina.

d) Kdor postane vsled nezgode za

delo popolnoma nezmožen, naj vleče rento od starostne zavarovalnice. Nezgodna zavarovalnica mu v tem slučaju doda samo toliko, kolikor je nezgodna renta večja od starostne.

e) Poljedelsko strojno delo se bo izločilo iz nezgodnega zavarovanja. Nasproti temu pa zahtevajo delavski svet in nezgodne zavarovalnice, naj se vsi poljedelski delavci zavarujejo proti nezgodam. Ker traja strojno delo pri poljedelstvu le kratek čas, za to je neumestno, da bi gospodar naznanil vse svoje delavce za strojno delo. Razun tega so pa tudi skušnje pokazale, da so delavci pri poljedelskih strojih mnogo več dobili za nezgode, nego se je zanje plačalo. Vsled teh slednjih raste tudi deficit nezgodnih zavarovalnic.

f) Dozdaj so se pri stavbnem obrtu zavarovali samo delavci, ki so bili zaposleni pri stavbi sami; odslej se bodo morali vsi, ki so nameščeni pri kakem stavbnem podjetju.

Tako se upa odpomoči deficitu nezgodnih zavarovalnic.

In pridimo slednjič k najnovejšemu in velepomembnemu zavarovanju, k starostnemu zavarovanju!

3. S zavarovanjem proti nezgodam je tudi nekako združeno starostno zavarovanje, za katero se bo pa po novem ustanovila posebna državna zavarovalnica. Načelstvo bo imenoval minister notranjih reči, in sicer zastopnike delavcev in delodajalcev v enakem številu, vrhu tega strokovnjake v higieni, v obrtni in zavarovalni tehniki, zastopnike prizadetih ministerstev in vodilnega uradnika. Prizive glede zavarovanja bodo reševala sodišča, za vsako deželo vsaj po eno, sestojeko iz treh članov: en sodnik, po enega zastopnika delavcev in delodajalcev. Zadnja dva imenuje deželni predsednik ali namestnik za šest let. Pritožbe glede na bolniščino rešuje pa razsodišče definitivno; glede na druge pritožbe je dopusten priziv na razsodišče za delavsko zavarovanje, ki se ustanovi na Dunaju; polovica članov je sodnikov, polovica pa upravnih uradnikov. Odločajo v senatih po štiri člane.

O tem zavarovanju se bomo prihodnjic natančneje bavili.

Odgovorni urednik: ALOJZIJ TABAJ.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

„Narodni Delavec“

je na prodaj v sledečih tobakarnah:

- Može**, ulica Miramar št. 1.
- Schmelzer**, južni kolodvor.
- Furlan**, ribji trg.
- Stanič**, ulica Molin piccolo št. 14.
- Sekovar**, trg pred „Narodnim domom“ št. 6.
- Lavrenčič**, trg pred „Narodnim domom“ št. 1.
- Hreščak**, Campo Belvedere št. 1.
- Magolo**, ulica Belvedere št. 49.
- Gržina**, Rojan št. 8.
- Eggenberger**, trg S. Giovanni št. 4.
- Kersten**, ulica Acquadotto št. 2.
- Pipan**, Ponte della Fabbra št. 1.
- Trevisan**, ulica Fontana št. 22.
- Gramaticopulo**, trg Barriera vecchia št. 5.
- Bubnič**, ulica Sette Fontane št. 14.
- Bruna**, ulica del Rivo št. 14.
- Brosch**, Campo S. Giacomo št. 15.
- Rončelj**, ulica S. Marco št. 26.
- Hrast**, ulica delle Poste št. 7.
- Bruna**, ulica SS. Martiri št. 9.
- Raunacher**, Campo Marzio.
- Podboj**, ulica Giulia (Bošket).
- Prosen**, sv. Ivan št. 337.
- Tobakarna**, v „Narodnem Domu“ v Barkovljah.

Zahvala.

Podpisani odbor „N. D. O.“ se tem potom najtopleje zahvaljuje gospej Katarini Vatovec, lastnici gostilne „Pri Detelji“ v ulici del Belvedere št. 7, za podarjenih K 100.—, kakor tudi se zahvaljuje gospodu Hinku Kosiču, gostilničarju „Pri stari breski“, v ulici del Belvedere št. 17, za podarjenih K 40.—. Odbor „N. D. O.“ se zahvaljuje tudi g. Petru Brusu, sladščičarju pri sv. Ivanu za podarjenih K 20.—, kakor del čistega dobička na krofih, ki jih je prodal na naši slavnosti v Rojanu, dne 9. t. m.

TRST, dne 26. avgusta 1908.

Odbor „N. D. O.“

